

Aan: Provinciale Staten van Noord-Holland

Van: Natuurmonumenten, Landschap Noord-Holland, Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland

Geachte leden van Provinciale Staten,

Op 21 september bespreekt u de 'Omgevingsverordening NH2020'. Met het vaststellen van deze nieuwe verordening, waarin maar liefst 21 bestaande verordeningen worden opgenomen, is het einde bereikt van een lang proces.

De reis op weg naar deze verordening begon in februari 2017, met een representatieve steekproef onder 1.586 Noord-Hollanders. Volgens de inwoners zijn *"verlies aan natuur"*, en *"vervuiling van bodem, water en lucht"*, de grootste uitdagingen waar de nieuwe omgevingsvisie een antwoord op dient te geven. Als vervolgstap mochten 1.407 bewoners een keuze maken uit 29 onderwerpen. Zowel *"zorgen voor een groene leefomgeving"* als *"behouden van landschappen"* bereikten de top 5, terwijl *"meer ruimte bieden aan grootschalige landbouw"* na *"meer vluchten mogelijk maken op Schiphol"* onderaan de lijst eindigde.

Deze wensen en zorgen van de inwoners van onze provincie zijn door uw Staten omgezet in de Omgevingsvisie NH 2050, zoals aangenomen op 28 november 2018. Het *"benoemen, behouden en versterken van de unieke kwaliteiten van de diverse landschappen en de cultuurhistorie"* is hierin als een van de acht ambities opgenomen, naast bijvoorbeeld klimaatverandering en biodiversiteit.

Onze organisaties constateren met instemming dat deze ambitie concreet is uitgewerkt in de nieuwe Omgevingsverordening. Door het samenvoegen van een aantal bestaande landschappelijke beschermingsregimes in het nieuwe instrument "Bijzonder Provinciaal Landschap" worden de meest waardevolle landschappen benoemd, en grotendeels beschermd.

Afgelopen mei is door 25 organisaties op het gebied van natuur, landschap en cultuurhistorie een zienswijze ingediend (bijlage 1). In deze zienswijze spraken wij onze steun uit voor het "Bijzonder provinciaal landschap", en vroegen wij om enkele aanpassingen. Hoewel onze suggesties niet zijn overgenomen, zijn we toch van mening dat het huidig voorstel een belangrijke stap vooruit is. Naast de natuur, wordt nu immers ook het landschap in onze mooie provincie op een systematische en onderbouwde wijze in de omgevingsverordening opgenomen.

1) Landschap niet alleen benoemen en behouden, maar ook versterken

Wij hopen dat onze suggestie uit de zienswijze om het landschap niet alleen te benoemen en te behouden, maar ook te versterken, toch een plaats kan krijgen in het provinciaal beleid.

Momenteel is er stimulerend beleid voor de natuur in de vorm van het Programma Natuurontwikkeling, en wordt er gewerkt aan bijvoorbeeld een programma landelijk gebied. Er is echter geen stimuleringsprogramma om de kernkwaliteiten van de BPL's te versterken, en te herstellen. Nu er in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) een programma "Ons landschap" is aangekondigd, lijkt dit ons een goed moment voor de provincie om het landschap niet alleen juridisch te beschermen, maar ook te versterken.

Hoewel wij de omgevingsverordening op hoofdlijnen steunen, zijn er een viertal onderwerpen waarvoor wij uw aandacht vragen:

1) Experiment kleine windmolens niet in Bijzonder Provinciaal Landschap, of NNN

Tot onze verrassing wordt het plaatsen van kleine windmolens tot 15 meter hoog in het gehele landelijk gebied, en zonder veel voorwaarden, mogelijk gemaakt. Tijdens de diverse participatiebijeenkomsten, maar ook in het concept welke afgelopen winter is gepresenteerd, is dit onderwerp niet ter sprake gekomen.

Wij snappen de wens van vooral agrariërs om kleine windturbines op het eigen erf te plaatsen. De opbrengst in termen van energie is echter gering. In Groningen, waar deze kleine molens als eerste zijn geplaatst, is sprake van een wildgroei. Men heeft spijt dat er vooraf niet meer (ruimtelijke) spelregels zijn afgesproken.

Uit de tekst maken wij op dat het om een experiment gaat, welke na twee jaar wordt geëvalueerd. Windturbines welke in deze twee jaar geplaatst zijn, mogen echter waarschijnlijk blijven staan. Geredeneerd vanuit natuur en landschap zijn kleine windturbines met name in de (voormalige) weidevogelleefgebieden, maar ook bijvoorbeeld boven op de Hoge Berg in Texel, ongewenst.

Onze organisaties willen u dan ook dringend vragen om het experiment te beperken tot het "overige landelijk gebied", en plaatsing van windturbines tot 15 meter (nog) niet toe te staan in Bijzondere provinciale landschappen, en het Natuurnetwerk Nederland. Naar alle waarschijnlijkheid zorgt ook een windmolen van deze omvang voor een behoorlijke verstoring van (weide)vogels. Het lijkt ons beter om dit eerst goed te onderzoeken, en vervolgens pas een besluit te nemen. Daarnaast zijn sommige landschappen als bijvoorbeeld het eiland Marken te kwetsbaar voor dergelijke turbines.

Concreet willen wij u vragen om artikel 6.22.3 als volgt aan te passen:

*3. In afwijking van het eerste lid kan een ruimtelijk plan ter plaatse van het werkingsgebied landelijk gebied, **niet zijnde een Bijzonder Provinciaal Landschap of Natuurnetwerk Nederland**, voorzien in de bouw van één windturbine, mits:*

- a. de windturbine wordt gebouwd op een agrarisch bouwperceel of op een bouwperceel van ten minste 1 hectare waar een stedelijke functie is toegestaan;*
- b. de ashoogte niet meer bedraagt dan 15 meter vanaf het maaiveld;*
- c. de windturbine in landschappelijk opzicht aansluit op de bijbehorende bebouwing;*

2) Maak natuur en landschap onderdeel van de verkenningen bij Schagen, Castricum en Uitgeest

In de Statenvoordracht worden vier verkenningen aangekondigd, waar mogelijk een aangepaste begrenzing van de BPL uit voorkomt. Wij pleiten er voor om bij de verkenningen rond Schagen, Uitgeest en Castricum, in lijn met de verkenning voor de Oostelijke vechtplassen, niet alleen een "nadere belangenafweging te maken tussen landschap en woningbouw", maar om ook te kijken naar mogelijkheden om het landschap en de natuur, en dan met name de "kernkwaliteit weidevogel" te versterken.

Naar onze mening is er in principe geen ruimte voor grootschalige woningbouw in een BPL, zoals rond Uitgeest en Castricum. Indien er toch een verkenning wordt uitgevoerd, dient deze integraal te zijn, en niet sectoraal te worden beperkt tot woningbouw.

3) Houd ook bij agrarische bouwblokken tot 2 hectare rekening met de kernkwaliteiten

Volgens de verordening dienen alle nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in de BPL's de kernkwaliteiten niet aan te tasten, met één uitzondering: de bouw van nieuwe agrarische stallen of loodsen is altijd toegestaan tot een oppervlakte van 2 hectare. Er zijn in Noord-Holland talloze voorbeelden te noemen van grote stallen welke in de laatste jaren op landschappelijk kwetsbare locaties zijn verzezen. In veel gevallen is er geen poging ondernomen om de stal of loods goed in het landschap in te passen.

Door de term "rekening te houden" aan artikel 6.41.7 toe te voegen, kan de schaalvergroting van de landbouw toch doorgaan, terwijl de gevolgen voor het landschap iets verzacht worden. Het is dan immers aan de initiatiefnemer om aan te tonen dat bij het ontwerp van stal of loods de kernkwaliteiten bij het ontwerp zijn betrokken. Het artikel kan er dan als volgt uitzien:

*In afwijking van het vierde lid kan het ruimtelijk plan regels bevatten die de volgende ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk maken, **waarbij rekening moet worden gehouden met de voorkomende kernkwaliteiten**, :*

a. een uitbreiding van een agrarisch bouwperceel tot maximaal twee hectare, of b. nieuwe bebouwings- en functiemogelijkheden op grond van artikel 6.28, eerste lid, onder e en f en artikel 6.28, tweede en derde lid.

4) Geef gemeenten richting bij het beschermen van de weidevogelleefgebieden

Noord-Holland heeft internationaal een grote verantwoordelijkheid als het over de bescherming van weidevogels gaat. Mede door het zorgvuldige ruimtelijke beleid is de achteruitgang hier minder dan in andere provincies. In de huidige weidevogelleefgebieden zijn duidelijke regels van kracht, waardoor de openheid gehandhaafd blijft. Deze regels worden vervangen door de omschrijving van kernkwaliteiten. Het is vervolgens aan de gemeenten om deze "kernkwaliteit weidevogels" om te zetten in regelgeving.

De kans is groot dat iedere gemeente zelfstandig regels gaat opstellen, waarbij bepaalde aspecten vergeten worden. Weidevogels zijn in alle gevallen gebaat bij een voldoende hoog waterpeil, openheid van het landschap, en behoud van reliëf in de graslanden. In tegenstelling tot bijvoorbeeld behoud van tuunwallen op Texel, of grafheuvels op de heide bij Hilversum, is er minder sprake van maatwerk.

Wij willen voorstellen om in navolging van de provinciale "Leidraad Landschap en Cultuurhistorie" een "Leidraad Kernkwaliteit Weidevogels" op te stellen, waarin algemene suggesties voor de bescherming van de (voormalige) weidevogelleefgebieden worden opgenomen. Deze leidraad kan vervolgens door gemeenten en waterschappen in instructieregels worden omgezet.

Samengevat steunen wij de aanwijzing van het Bijzonder Provinciaal Landschap, en hopen we dat u aandacht wilt vragen voor kleine windturbines, agrarische bouwpercelen, integrale verkenningen, en een "leidraad weidevogels".

Met vriendelijke groet,

mede namens Landschap Noord-Holland en de Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland,

Willem Hellevoort

Provinciaal ambassadeur Noord-Holland,
Vereniging Natuurmonumenten

De zienswijze is mede ingediend door:

Erfgoedvereniging Bond Heemschut; provinciale Commissie Noord-Holland, Het Zijper landschap, Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging; -afdeling Alkmaar -Den Helder, -afdeling Haarlem, Landschap Noord-Holland, Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland, Staatsbosbeheer, Stichting Alkmaardermeeromgeving, Stichting Animo, Stichting Beschermers Amstelland, Stichting de Hooge Weide, Stichting Duinbehoud, Stichting Groen Muiderberg, Stichting Landschapszorg Wieringen, Stichting Santpoort, Stichting Oer-IJ, Stichting Tussen Vecht en Eem, Stichting Westelijk Tuinbouwgebied Haarlem, Vechtplassencommissie, Vereniging Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland, Vrienden van Middenduin, Vrienden van het Gooi, Vogelwerkgroep Alkmaar en Omstreken

*Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Martijn de Jong,
m.dejong@natuurmonumenten.nl*